

Ember István¹ – Petruska Ferenc²

A felderítő-tűzszerészek alkalmazásának jogi szempontjai

Legal Aspects of Employment of Reconnaissance Explosive Ordnance Disposal Soldiers

A tűzszerész-szaktevékenység során a katonák legtöbbször életveszélyben végzik munkájukat. Ez a feladat megköveteli, hogy a biztonságot folyamatosan növeljük és keressük azokat a megoldásokat, amelyek ezt elősegítik. A felderítő-tűzszerészek alkalmazása ilyen lehetőség. Figyelembe véve, hogy ez egy új tevékenységi forma, az alkalmazásuk előtt szükséges beazonosítani a lehetséges problémákat. A szabályozási háttér elemző vizsgálata segíthet megtalálni azokat a sarokpontokat, amelyek ezt megakadályozhatják. Tanulmányunkban azt vizsgáljuk, hogy a szakfeladat szabályozási háttére adekvát választ ad-e a felderítő-tűzszerészek veszélyes feladataira. Feltételezésünk szerint a jövőben kiképzett felderítő-tűzszerészek alkalmazása a jelenleg hatályos szabályzati és jogszabályi háttér figyelembevételével lehetséges ugyan, de az eseti díjazások vonatkozásában diszharmónia azonosítható. Ezen a gondolatmeneten tovább haladva feltételezzük, hogy lehetséges az összhang megteremtése olyan módon, hogy sem jogi, sem szakmai érdekek nem sérülnek.

Kulcsszavak: *tűzszerészet, felderítés, jog, díjazás, veszély*

During every explosive ordnance disposal task, soldiers are doing their job in life-threatening circumstances. This task demands continuously enhancing safe background and searching for solutions which can help this process. One of the possibilities is the involvement of reconnaissance explosive ordnance disposal soldiers. With regard to the fact that this is a new form of activity, we must identify the possible difficulties before their active service. Examination of the legal background can help to find those requirements which stand in the way of their involvement. We examine in our study whether this legal background is able to provide adequate answer to these

¹ Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Műveleti Támogató Tanszék, egyetemi tanársegéd, e-mail: Ember.Istvan@uni-nke.hu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9877-0366>

² Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Honvédelmi Jogi és Igazgatási Tanszék, adjunktus, e-mail: petruska.ferenc@uni-nke.hu; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2625-7317>

dangerous tasks. Our assumption is that according to the present legal regulations, these operators trained can be employed in the future, but there will be a disharmony between tasks and payment options. Furthermore, we think that it is possible to create a proper legal background which is able to dissolve this disharmony.

Keywords: *explosive ordnance disposal, reconnaissance, law, payment, danger*

1. Bevezetés

A tűzszerész-szakfeladatok során számos szaktevékenységgel találkozhatunk. A műszaki támogatás részeként sokan nem is feltételezik, hogy mennyi különleges területe létezik ennek a tevékenységnek, amely kifejezetten speciális gondolkodásmódot és megdöbbentő mennyiségű ismeretet vár el művelőitől.

A felderítő-tűzszerész-kiképzés bevezetése és a kiképzett állomány későbbi alkalmazása megköveteli, hogy az esetleges jogi nehézségeket idejében beazonosítsuk, ilyen módon elkerülve a későbbi nehézségeket.

2. A tűzszerész-szakfeladatok és a felderítő tűzszerész-szaktevékenység viszonya

Ennek a viszonyrendszernek az összefüggéseit már több tanulmányban elemezték, azonban a jogi oldal vizsgálata szempontjából elengedhetetlen összegezni az eredményeket. Ezek az eredmények és lehetőségek az alapjai a felderítő-tűzszerészek alkalmazásának, amely tevékenység több vizsgálandó kérdést vet föl.

A felderítő-tűzszerésztevékenység végzéséhez szükséges követelményeket részletesen szabályozza a szövetségi rendszerünk egyik sztenderdje.³ Ezek az elvárások nem véletlenül szigorúak, hiszen egy életveszélyes feladatot megelőző információbegyűjtő, -összegző és -jelentő tevékenységről, képességről beszélhetünk. Mivel multilaterális műveleteknél kizárólag ezek a normák, sztenderdek szolgáltatnak iránymutatást a részt vevő nemzetek között, ezért elengedhetetlen, hogy ezeknek megfelelően képezzük ki, készítjük fel katonáinkat.

A műszaki támogatás rendszerében több olyan terület van, ahol a tűzszerész-szakfeladatok alkalmazása előfordulhat, vagy éppen elvárás. Minden ilyen tevékenység esetében számolhatunk a felderítő-szakkiképzés munkájával is, amelyet műveleti területen általában központilag szerveznek meg.⁴

³ NATO Standard, AEODP-10, *Explosive Ordnance Disposal (EOD) Principles and Minimum Standards of Proficiency*, Edition B, Version 1, Annex-A – *Minimum Standards of Proficiency for an Explosive Ordnance Reconnaissance Operator*, A-1, A-2, NATO Standardization Office (NSO), 2014.

⁴ Ember István: A tűzszerész-szakkiképzés rendszerének fejlesztése felderítő-tűzszerész-felkészítés kialakításával. *Honvédségi Szemle*, 148. (2020), 1. 67–68.

Mivel egy viszonylag jelentősen igénybe vehető feladatról van szó, ezért érdemes megfontolni a felderítő-tűzserészek felkészítésének kialakítását. Mindezt úgy, hogy illeszkedjen a jelenleg meglévő tűzserészkiképzési folyamatba. A lehetséges integrációval kapcsolatban az alábbi változatokat dolgoztam ki korábbi írásomban:⁵ 1. A felderítő-tűzserész felkészítés opcionális a tűzserész alaptanfolyam előtt, tehát akár önálló kiképzési szintként is értelmezhető. 2. A felderítő-tűzserész-felkészítés kötelező lépcső a tűzserész alaptanfolyam előtt, ebben az esetben is lehetséges önállóan kezelni a képzettséget, mert nem kötelező folytatni a további kiképzési elemek teljesítését. 3. Nincs önálló felderítő-tűzserész-felkészítés. Az ismeretanyagot beépítik a tűzserész alaptanfolyam képzési anyagába, így megszüntetve egy lehetőséget az önálló felderítő-tűzserész-kiképzésre. Kizárólag a minimum III. osztályú tűzserészfokozatot szerzett katonák végezhetnek ilyen jellegű szakfeladatokat.

Amint azt a hivatkozott írásomban elemeztem, ezek mindegyikének van előnyös és hátrányos tulajdonsága, amelyek rövid vagy hosszú távon nyújtanak megoldást. A második változat bevezetése mellett – hibrid megoldásként – a tűzserész alaptanfolyam tananyagának ilyen irányú fejlesztésére is javaslatot tettem.

Így tehát látható, hogy lehetséges igény a felderítő-tűzserészek alkalmazására, mert az a tűzserész-szaktevékenység fontos része. Mindezek mellett a meglévő, alkalmazott felkészítési, kiképzési rendszerbe beilleszthető képzés, amely akár egy önálló felkészítési modulként is kezelhető.

3. A felderítő-tűzserészek alkalmazási lehetőségei

Alapesetben tehát a felderítőtevékenység meghatározó információs forrása lehet a hétköznapi és a különleges tűzserész-szakfeladatoknak is. A Magyarország területén folytatott közszolgálati munka során az alkalmazás lehetőségeit és gazdaságosságát Círáki Tamás őrnagy a MH 1. Honvéd Tűzserész és Hadihajós Ezred egykori törzsfőnöke diplomamunkájában⁶ már megvizsgálta és alaposan kielemezte. A vizsgálat eredményeit időszerű lenne felülvizsgálni, mert a jogszabályi háttér közben némileg megváltozott, de ez nem eredményezi egyenesen, hogy a kimutatott eredmények már nem állják meg a helyüket.

A fentiek alapján tehát a közszolgálat vonatkozásában is számolhatunk ilyen jellegű „megerősítéssel”, hiszen, ha a korábban jelzett pozitív hatása azonosítható a folyamatra és a hatástalanításra, az túl kell, hogy mutasson a pénzügyi kérdéseken. Ez egy különösen veszélyes munka, amely során minden információ fontos lehet, és életet menthet. Ezen a nyomon továbbhaladva az egyik legfontosabb lehetőségnek ezt az irányvonalat látom.

⁵ Ember István: Lehetőségek a tűzserész-szakkiképzés fejlesztésére. *Műszaki Katonai Közlöny*, 30. (2020), 1. 99–110. 105–108.

⁶ Círáki Tamás: *A Robbanószervezet Felderítő (EOR) erők alkalmazásának lehetőségei*. Diplomamunka. Budapest, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Kossuth Lajos Hadtudományi Kar, 2006.

Mivel hazánkban a lőterek mentesítése a honvédelmi törvény⁷ alapján tűzszerész-szakfeladat, ezért ezen a vonalon is érdemes lehet további lehetőségeket keresni. Ezek a tevékenységek hatalmas volumenűek, amelyek esetenként megkövetelik az extrém magas végrehajtói létszámot.⁸

Ilyen jellegű lőtérmentesítési feladatoknál szintén bevethetők lennének a felderítő-tűzszerész-képzettségű katonák. A lőterek személyi állományából is előnyös lenne, ha néhányan rendelkeznének ezzel a végzettséggel, mert egy esetlegesen előkerülő feltételezett robbanóttest esetén képesek lennének azt szakszerűen felkutatni, részlegesen azonosítani, megjelölni és bejelenteni. Mindezekon túl a helyszíni parancsnokoknak javallatokat tehetnének a további rendszabályok foganatosítására. Ez a lőtér személyzetéhez kapcsolódó feladat, bár nem tűnik jelentősnek, tapasztalataim alapján nagyban segítené a később helyszínre érkező szakemberek munkáját, többek között a pontos helyszín és az előzetes intézkedések bemutatásával.

A tűzszerész katonák több speciális képzettséggel is rendelkezhetnek. A kutyavezető-tűzszerészek például képesek robbanóanyagokat felkutatni szolgálati kutyáik segítségével. Véleményem szerint érdemes átgondolni, hogy ehhez a munkakörhöz szükséges-e megszerezni a III. osztályú tűzszerész fokozatot. Alapvetően ezek a szakemberek valódi felkutatást végeznek, amely során az eb „helyettesíti” a műszert vagy detektort. Ezen az analógián továbbhaladva, ha csupán erre a feladatra alkalmazzuk ezeket a szakembereket, elegendő lehet a tűzszerész alaptanfolyamnál jóval rövidebb idő alatt elsajátítani a felderítő-tűzszerész-ismereteket. Erre azonban csak akkor ajánlatos áttérni, ha a hazai alkalmazás jogi kérdéseit is tisztázták, és abban lehet további szerepet találni számukra.

A feladatkört tágabb értelmezésében is vizsgálunk kell. Sokat segíthet egy-egy lokális probléma felszámolásában, ha van a közelben néhány bevethető felderítő-tűzszerész katona. Minden alakulat állományában ajánlott ezzel számolni, mert elkerülhetetlen, hogy ne legyen egy-egy olyan helyzet, amikor robbanótestekkel kapcsolatos kérdések merülnek fel, vagy előzetes rendszabályokat kell bevezetni azok előtálalása esetén. Ez utóbbi főleg lőtereken fordulhat elő, de akár egy laktanyában folyó építési projekt során is felmerülhet ilyen probléma.

Van egy további lehetséges alkalmazási vonala is ennek a szaktevékenységnek. A különleges műveleti katonák felkészítésük során többféle kiképzést kapnak, feladataikat kizárólag összetett ismeretekkel képesek végrehajtani. A tűzszerészeti ismeretek beemelését a különleges műveleti katonák kiképzési rendszerébe Dr. Forray László alezredes, egyetemi docens már korábban vizsgálta.⁹ A műveleti csoportokban kifejezetten előnyös lehet, ha a fel nem robbant robbanóttestekkel, improvizált robbanóttestekkel¹⁰ kapcsolatban rendelkezik valaki ismeretekkel. Egy-egy bevetés során a csoport tagjainak élete múlhat az ilyen jellegű szaktudáson.

⁷ A honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (Hvt.) 36. § (1) bek. g) pontja alapján.

⁸ A tűzszerész-szakfeladatokhoz számítva például századerő egyidejű alkalmazása egy adott területen extrém méretűnek számít.

⁹ Forray László: A Magyar Különleges Műveleti Katonák kiképzésének, felkészítésének fejlesztési lehetőségei. *Hadtudományi Szemle*, 4. (2011), 2. 63–73.

¹⁰ Kovács Zoltán – Daruka Norbert: IEDD: Improvised Explosive Device Disposal. International Conference on Military Technologies: ICMT 2013, Brno, University of Defence, 2013. 383–390.

Mivel a Magyar Honvédség továbbra is részt vesz külföldi műveleti feladatokban, és ebben nem is várható visszalépés, számba kell venni az ilyen vonatkozású alkalmazás lehetőségét is. Ebben az esetben továbbra is számolni kell a terrorista módszerek és fegyverek alkalmazásával, amelyek ellen – bár csak a terrorizmus elleni harc „tüneti kezeléseként”¹¹ – a tűzserész-szakállomány képes hatékonyan fellépni.¹² Ilyen műveleti feladatoknál szinte elvárás, hogy legyen kielégítő információ ez egyes hagyományos vagy bűnös célú robbanótestekről,¹³ és azok a meghatározott módon és formában¹⁴ jussanak el az érintettekhez.

Nem csak a tűzserész-szakállomány előtti alkalmazás segíthet sokat a biztonsági környezet javításában. Műveleti területen létszám függvényében hatásos lehet, ha nem is szervezetszerűen, de rendelkezik az egység vagy alegység felderítő-tűzserész kiképzettségű katonával. Különösen improvizált robbanótestek előkerülésekor lenne hatékony, ha valaki képes lenne átfogóan és helyesen értelmezni a helyzetet, majd javaslatot tenni a bevezetendő rendszabályokra és előírásnak megfelelően jelenteni a kialakult helyzetről.

4. Joghézag

A tűzserész-szakfeladatok során az állomány azon tagjai, akik a helyszínen vagy annak közelében végeznek feladatokat, külön juttatásra jogosultak. Ez az eseti illetménypótlék a végzett feladatokhoz képest differenciált, annak veszélyessége mértékében, amelyet a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól szóló 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet (Rendelet) részletez:

„13. § (1) Az állománynak az aknazár telepítését, elaknásított terület mentesítését, lőtér lövészet utáni mentesítését, ismeretlen fizikai állapotú lőszer, robbanóanyag vagy robbanótest felkutatását – ideértve a külföldön műveleti területen feltételezett robbanótestek felkutatása céljából tűzserészeti tevékenység keretében végzett személy- és gépjármű átvizsgálást is –, háttalanítását, megsemmisítését, továbbá szállítását végző aknakutató, aknász vagy tűzserész beosztást betöltő, valamint a felsorolt feladatokban közvetlenül résztvevő és robbanásveszélyes helyen tartózkodó tagja az előzőekben felsorolt tűzserész tevékenységért veszélyességi pótlékra jogosult.”¹⁵

Ennek az idézett szakasznak az értelmezésében: a) A jogosultság szempontjából irreleváns a feladatok helyszíne, egyaránt lehetséges belföldön és missziós feladatok során jogosultságot szerezni többletjuttatásra. b) Gyakorlatilag a tűzserész katonák mellett tevékenykedő nem

¹¹ Csúpan az eszközök hatástalanításával nem lehetséges a terror ellen harcolni, mert az egy igen összetett tevékenység, és magát a szervezetet célozza.

¹² Horváth Tibor: A műveleti környezet műszaki támogatásának kihívásai. In Krajnc Zoltán – Csengeri János: *Humánvédelem – békeműveleti és veszélyhelyzet-kezelési eljárások fejlesztése (Tanulmánygyűjtemény I., e-book)*. Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, 2016. 256–300. 258–259. Elérhető: http://real.mtak.hu/33554/1/tanulmánygyujtemeny%20_ujratervezes_Csj_KZ_1.5.pdf (A letöltés dátuma: 2020. 10. 07.)

¹³ Kovács Zoltán: Az improvizált robbanóeszközök főbb típusai. *Műszaki Katonai Közöny*, 22. (2012), 2. 37–52. Elérhető: https://mkk.uni-nke.hu/document/mkk-uni-nke-hu/2012_2_03%20IED-k%20f%C5%91bb%20t%C3%ADpusai%20-%20Kov%C3%A1cs%20Z.pdf (A letöltés dátuma: 2020. 10. 12.)

¹⁴ NATO Standard, AEODP-6, Explosive Ordnance Disposal Reports and Messages, Edition B, Version 1, The NATO Standardization Office (NSO), 2014.

¹⁵ 7/2015. (VI. 22.) HM rendelet a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól 13. § (1) bek.

tűzserész segéderő is jogosult illetménypótlékra. c) A jogosultság az aknatelepítés, akna- és lőszermentesítés, valamint veszélyes anyagok felkutatása, hatástalanítása, megsemmisítése és szállítás feladatai esetén jár. d) A feladatok során az állománynak kizárólag a robbanásveszélyes területen tevékenykedő része jogosult a díjazásra. Ez a szakmai környezetben a biztonsági zónán belül tartózkodó állományra értelmezendő.

Rögtön egy jelentős probléma látható, amint elolvassuk a fenti sorokat. A felderítés nem szerepel az eseti díjazásra jogosító feladatok között. Ez ugyan okozhat némi értelmezési nehézséget, de a felkutatás és a felderítés ebben a vonatkozásban megegyező értelemmel és szakmai tartalommal bír. Ennek a problémának a további kiküszöbölésére a vonatkozó szakutasításokban¹⁶ tisztázni szükséges a két fogalom értelmi és tartalmi elemeit, amellyel kiküszöbölhető a jogi félreértés.

Ennek a problémának egy másik lehetséges megoldása, ha a szakfeladatot elrendelő parancsban van nevesítve a felkutatási feladat. Ez szintén megoldást jelenthet, bár ebben az esetben is kizárólag a Rendelettel együtt értelmezve lesz kielégítő a jogi háttér.

Mindkét előző esetben fontos megemlíteni, hogy a felderítő-tűzserész-beosztású katonák nevesítve nem szerepelnek a Rendeletben. Ezek a katonák az elnevezésüktől függetlenül értelmezhetők tűzserészként vagy egyéb állományként, akik robbanásveszélyes helyen tartózkodnak. Mindkét esetben jogosultak az eseti díjazásra.

Az előbbi elnevezési probléma hordozhat további nehézségeket. A tűzserész-szaktevékenységet tűzserész katonák végzik – nem felderítő-tűzserészek –, tehát a vonatkozó szabályzatokban ezt is tisztázni szükséges, mert egy hazánkban merően régi-új elem kerülhetne a szakfeladatok rendszerébe. A szabályzatok harmonizációjával kiküszöbölhető több félreértés, és elkerülhető számos jövőbeli vizsgálódás, amely rengeteg erőforrást emésztene fel.

Melyek lehetnek tehát azok az esetek, amikor a felderítő-tűzserészek olyan feladatokat látnak el, hogy a Rendelet szerint többletdíjazásra jogosultak? Tapasztalataim és a fent leírtak alapján az alábbi esetek lehetségesek: a) A riasztás helyszínén korábban már előtalált katonai eredetű robbanótestet derítenek fel, akár magyarországi közszolgálati tevékenység során, a hatástalanítást megelőzően: ebben az esetben a helyszínre érkezéstől (belépés a biztonsági zónába) addig az időpontig, amíg a részleges azonosítást elvégezték és a helyszínt (biztonsági zónát) elhagyták. b) A riasztás helyszínén korábban már előtalált improvizált robbanótestet derítenek fel, a hatástalanítást megelőzően: ebben az esetben az improvizált robbanótest felderítésének időszakára, amíg a biztonsági zónában tevékenykednek. Amennyiben a felderítést biztonságos távolságból, technikai eszközök alkalmazásával végzik, kiegészítő díjazásra nem jogosultak. c) Robbanótestek felkutatásakor lőtérmentesítés során a feladat megkezdésétől annak befejezéséig jogosultak a veszélyes munkáért járó díjra.

Fontos kérdés tisztázni a fenti ellentételezés mértékét, mert a tűzserész-szakfeladatok esetén több, egymástól jelentősen eltérő díjazás közül kell a megfelelőt megtalálni. A Rendelet idevágó 14. § (1) bekezdése szerint:

¹⁶ Mú/41 A Magyar Honvédség Tűzserész szabályzata I. rész. A Magyar Honvédség kiadványa, 2014. és Mú/45 A Magyar Honvédség Tűzserész szabályzata II. rész. A Magyar Honvédség kiadványa, 2015.

- „A 13. § szerinti pótlék óránkénti mértéke a honvédelmi illetményalap százalékában
- a) annak, aki az aknazár telepítését, elaknásított terület mentesítését, lőtér lövészet utáni mentesítését, ismeretlen fizikai állapotú lőszer, robbanóanyag vagy robbanótest felkutatását, hatástalanítását vagy megsemmisítését közvetlenül végzi, 17%,
 - b) az ismeretlen fizikai állapotú lőszer, robbanóanyag, robbanótest szállítását végző gépjármű, hajó vezetőjének 8,5%, és
 - c) annak, aki nem tartozik az a) és b) pont hatálya alá, de a 13. § (1) bekezdése szerinti feladatellátás során robbanásveszélyes helyen tartózkodik, 5,3%.”¹⁷

A paragrafus értelmezésében az alábbi megállapításokat tehetjük: a) a 17%-os díjazás kizárólag a legveszélyesebb tevékenységek végzéséért járó alkalmi jellegű pótlék; a 17%-os díjtételhez tartozó feladatok nincsenek végzettséghez vagy beosztáshoz kötve; a 8,5% kizárólag gépjárművezetőknek vagy a hajó vezetőjének jár, bár második esetben véleményem szerint ez nem minden hajó esetében egyetlen katona; az 5,3% minden egyéb „segéderőnek” jár, akik a felsorolt veszélyes tevékenységet nem végzik, és nem vezetnek olyan gépjárművet vagy hajót az adott időszakban, amely robbanótestet szállít.

Ezekből a megállapításokból további tisztázandó kérdések fakadnak. Mivel a Rendeletben nincs kijelentve, hogy kizárólag a tűzszerészállomány jogosult a 17%-os díjra, így ezt a szakaszt szintén az érvényes tűzszerész-szakutasítások közös értelmezésével kell vizsgálni. A tűzszerész-szakállomány alkalmazása a hatástalanítás vagy megsemmisítés esetében még érthető, de a felkutatás vonatkozásában már nem feltétlenül érezhető maradéktalannak. Előfordulhat, hogy nem tűzszerészállományt is bevonnak (gépkelőkötet, gépjárművezetőket stb.) a felkutatás egyes mozzanataiba, amikor nem csupán robbanásveszélyes helyen tartózkodik. Ilyen esetben véleményem szerint megvizsgálandó a jogosultság a magasabb pótlékkategóriára, vagy a Rendeletet szükséges pontosítani.

A felderítő-tűzszerészek véleményem szerint mindenképpen bevonhatók a feladatba, legalább is a felkutatásba, amely 17%-os díjazást von maga után. A magas illetménypótlék bevezetése a felderítő-tűzszerésztevékenység visszaélészerű igénybevételéhez vezethet, illetve méltánytalan lehet a hatástalanítást és megsemmisítést azonos illetménypótlék ellenében végző tűzszerészekkel szemben. Ennek feloldására két javaslatot teszünk.

Az első értelmében a felderítőtevékenységet végzők a honvédelmi illetményalap 5,3%-ára legyenek jogosultak. Ez igaz a feladatba esetileg bevont teljes állományra is. A felderítést követően az illetménypótlék összege a Rendelet 13. §-a szerint számítandó.

A második javaslatom, hogy amennyiben a felderítőtevékenység eredményre vezetett, a Rendelet 13. §-ában részletezett illetménypótlékra való jogosultságot már a felderítőtevékenység megkezdésétől kell számítani. Az eredményes felderítés önmagában bizonyítja, hogy a felderítés robbanásveszélyes területen történt.

A szállítási feladatok során nem merül fel ilyen jellegű anomália. Tisztázott, hogy kinek jár a 8,5%-os pótlék, a feladatban részt vevő többi katona a gépjárművön vagy hajón robbanásveszélyes helyen tartózkodónak minősül.

¹⁷ 7/2015. HM rendelet 14. §.

A robbanásveszélyes helyen tartózkodók esetében szakmai kérdések merülnek fel, amely a helyszínen tartózkodó vezető, a helyszíni parancsnok vagy járőrparancsnok hatáskörében kristályosodik ki. Ő az a személy, aki felelős, hogy minimalizálja a veszélyeztetettek számát, és csak a minimálisan szükséges állományt tartsa a biztonsági zónán belül.

Ezek tehát azok az azonosított gócpontok, amelyek, ha meg nem is akadályozzák a felderítő-tűzserészek alkalmazását, de egyes esetekben komoly kihívás lehet a több szabályzó és jogszabály komplex értelmezése. Ennek érdekében kell mérlegelni a további teendőket a tűzserész-szaktevékenység hátterét biztosító dokumentumok vonatkozásában.

5. Összefoglalás és javaslatok

Esetünkben a speciális tevékenység díjazása és a feladatok szakmai megítélése között szükséges kialakítani egy olyan könnyen értelmezhető helyzetet, amely hosszú távon is biztosítja a szükséges hátteret.

Az elemzés végén kijelenthető, hogy sikerült egy átfogó képen keresztül megvizsgálni a felderítő-tűzserészek alkalmazásának hátterét és lehetőségeit. Egy kifejezetten széles körben alkalmazható képességről van szó, amely mindazon túl, hogy szövetségesi kötelezettségvállalásunk során felmerülhet, mint szakfeladat, a Magyar Honvédség hazai tevékenységében is hordoz előnyöket, amelyek kiaknázása minimális erőforrással lehetséges.

Nem lehet említés nélkül hagyni a felderítő-tűzserészek alkalmazásának egyes jogi kérdéseit. Ugyan a jelenlegi jogszabályi háttérben is fellelhető olyan komplex értelmezés, amely lehetőséget teremt mind a hazai, mind a műveleti területen történő alkalmazásra és annak díjazására, de előremutató lenne ezen jogszabályok harmonizációja. Mindez úgy, hogy a feladatba tűzserész-szakemberek is bevonásra kerülnek, segítve a jogalkotók munkáját egyes tevékenységek és folyamatok értelmezésével. A Rendelet és a tűzserész-szakutastások ilyen módú jogharmonizációja megteremtheti azt a biztos hátteret ehhez az új képességhez, amely életveszélyessége miatt eseti kiegészítő díjazásra érdemes.

Tanulmányunk végén három javaslatot teszünk. Elsőként javaslom, hogy mivel a felderítő-tűzserészek véleményünk szerint mindenképpen bevonhatók a felkutatásba, amely a honvédelmi alapilletmény 17%-ának megfelelő illetménypótlékra jogosítson. E magas illetménypótlék bevezetése a felderítő-tűzserésztevékenység visszaélészerű igénybevételéhez vezethet, illetve méltánytalan lehet a hatástalanítást és megsemmisítést azonos illetménypótlék ellenében végző tűzserészekkel szemben. Ennek feloldására további két szabályozási javaslatot teszünk. Az első értelmében a felderítőtevékenységet végzők a honvédelmi illetményalap 5,3%-ára legyenek jogosultak. Ez igaz a feladatba esetileg bevont teljes állományra is. A sikeres felderítést követően az illetménypótlék összege a Rendelet 13. §-a szerint számítandó. A következő javaslatunk, hogy amennyiben a felderítőtevékenység eredményre vezetett, a Rendelet 13. §-ában részletezett illetménypótléka való jogosultságot már a felderítőtevékenység megkezdésétől kelljen számítani. Az eredményes felderítés önmagában bizonyítja, hogy a felderítés robbanásveszélyes területen történt.

A jogharmonizáción túl természetesen nem kizárólag a dokumentumokban lévő szavakat kell felülírni, átfogalmazni. A szakmai gondolkodást is ehhez az új képességhez és lehetőséghez kell majd szabni a biztonságosabb munkavégzés érdekében.

Felhasznált irodalom

- Ciráki Tamás: *A Robbanószerkezet Felderítő (EOR) erők alkalmazásának lehetőségei*. Diplomamunka. Budapest, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Kossuth Lajos Hadtudományi Kar, 2006.
- Ember István: Lehetőségek a tűzserész-szakkiképzés fejlesztésére. *Műszaki Katonai Közlöny*, 30. (2020), 1. 99–110. DOI: <https://doi.org/10.32562/mkk.2020.1.7>
- Ember István: A tűzserész-szakkiképzés rendszerének fejlesztése felderítő-tűzserész-felkészítés kialakításával. *Honvédségi Szemle*, 148. (2020), 1. 66–77. DOI: <https://doi.org/10.35926/HSZ.2020.1.5>
- Forray László: A magyar különleges műveleti katonák kiképzésének, felkészítésének fejlesztési lehetőségei. *Hadtudományi Szemle*, 4. (2011), 2. 63–73.
- Horváth Tibor: A műveleti környezet műszaki támogatásának kihívásai. In Krajnc Zoltán – Csengeri János: *Humánvédelem – békeműveleti és veszélyhelyzet-kezelési eljárások fejlesztése (Tanulmánygyűjtemény I., e-book)*. Nemzeti Közszerológati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, 2016. 256–300. Elérhető: http://real.mtak.hu/33554/1/tanulmánygyujtemeny%20_ujratervezes_Csj_KZ_1.5.pdf (A letöltés dátuma: 2020. 10. 07.)
- Kovács Zoltán – Daruka Norbert: *IEDD: Improvised Explosive Device Disposal*. International Conference on Military Technologies: ICMT 2013, Brno, University of Defence, 2013. 383–390.
- Kovács Zoltán: Az improvizált robbanóeszközök főbb típusai. *Műszaki Katonai Közlöny*, 22. (2012), 2. 37–52. Elérhető: https://mkk.uni-nke.hu/document/mkk-uni-nke-hu/2012_2_03%20IED-k%20f%C5%91bb%20t%C3%ADpusai%20-%20Kov%C3%A1cs%20Z.pdf (A letöltés dátuma: 2020. 10. 12.)
- Mű/41 A Magyar Honvédség Tűzserész szabályzata I. rész. A Magyar Honvédség kiadványa, 2014.
- Mű/45 A Magyar Honvédség Tűzserész szabályzata II. rész. A Magyar Honvédség kiadványa, 2015.
- NATO Standard, AEODP-6, *Explosive Ordnance Disposal Reports and Messages*. Edition B, Version 1, The NATO Standardization Office (NSO), 2014.
- NATO Standard, AEODP-10, *Explosive Ordnance Disposal (EOD) Principles and Minimum Standards of Proficiency*, Edition B, Version 1, Annex-A – *Minimum Standards of Proficiency for an Explosive Ordnance Reconnaissance Operator*, A-1, A-2, NATO Standardization Office (NSO), 2014.

Jogforrások

2012. évi CCV. törvény a honvédek jogállásáról
7/2015. (VI. 22.) HM rendelet a honvédek illetményéről és illetményjellegű juttatásairól